

heerschen en in zijn paasch-let pas bij de voor te huive- weggezonden d de bekeering lastering tegen l, dat er toch des tijds.

we hierboven Job. 8 : 44 als de officiële t weerspreken aachfeest alijk satanische let denaturee- monische", dat len daartegen- en Geest van g", die Chris- e "eerste" op- denatureeren aderen deelen, a Borg, die de e van Pinkste-

erpen we tegen bidden om de et onvermengd mengden Heili- eenlijk satani- le historie ve naar buiten nen, dat is on- K. S.

LIJK LEVEN

ht gerechtvaar-

of stilzwijgend rechter kwaad it, doch de hand ij voor een vol- trekken. Van- een na de vrij- eantie".

htbank in 1886 zij thans heeft n in meer dan thans door de swam geen wij- kerk is in de n bepleit door oe, dat de toe- waren dan in ze schrijver tens tweede arti- lundert niet, dat echter (stel, hij tegenwoordig) nten gelden ter chtende" plaat- wel meer aan- te verwijten en of althans ge-

vruchteloos. Wij nwijzen van de valse berus-

urist te hooren, dat onze kerk- ntie met de ynodes, die geen aken als waren elen dachten en familie, van een ad was in Kam- d worden gaat, ing (Ik heb zelf ake de regeling itbrengende als , maar dat ook er kerken is gden. Men moest it ronduit ver- mij te doen was agenover brutale n onder valse losgelaten. Had- schen door een per, gezegd zijn: K. S.

ap (I)

dolphus Venator k Ad. Ven. van heveld naar deze

antwoord, toen adagen) de copie

vonden van een artikel van wijlen ds J. S. Post van Axel, dat nooit geplaatst is, hoewel het was ingezon- den aan ons blad. De oorzaak der niet-plaatsing is dui- delijk: de enveloppe draagt het stempel 21-VIII-40, en het begeleidend briefje is van 20 Aug. 1940. Ik was toen — wat ds Post blijkbaar nog niet wist — in duitse handen en ons blad was verboden. Vandaar dat het nooit opgenomen is.

Maar nu ik het terugvond, neem ik het meteen als- nog op. Niet alleen om den man te eeren, die in de vrij- making zich zoo prachtig gedragen heeft — hij, vriend van dr H. H. Kuyper gedurende vele jaren, maar meer nog vriend der waarheid en strijder voor het recht der kerken; maar ook omdat het artikel de kwesties raakt, die ook ds J. Bosch te berde bracht. Het liep over het „getuigenis des H. Geestes", de opvatting van Kuyper-Hepp was bestreden door Grojdanus-Schilder, en ds Post laat zien, hoe hij erover denkt, dat een synode in dit punt de „gangbare meening" (weten- schappelijke meening dus) zou gaan beschermen (het- geen iets anders is dan de confessie hand- haven: had men dat maar gedaan!).

Ds Post dan schreef (onder verwijzing naar een vorig artikel van zijn hand):

De leer van het Testimonium Spiritus Sancti generale (het „algemeen getuigenis van den H. Geest", K. S.) is dus niet op de Schrift gegrond. Zij is product van rede- neering zonder goede onderscheiding, en berust op een dubbele denkfout: het tweemaal maken van een meta- basis eis allo genos ('t overspringen op een andersoortig iets, K. S.), zooals het voorgaande betoog uitwijst.

Daarbij heeft men, zonder den grondslag, die door anderen gelegd was, door te denken, getracht daarop verder te bouwen. Dit herinnert aan oorspronkelijkheids- ziekte, of aan epigonisme, dat origineel poogt te zijn.

Ook is het een zeer duidelijk voorbeeld van biblicisme. Althans volgens de omschrijving van Dr B. J. de Klerk, die zegt: Biblicisme is vir ons die rigting wat in die wetenskap tot uiting kom en wat met 'n eie insig na die Skrif gaan, dit uit die Skrif wil bewijs, enz."

Geleerdheid zonder behoorlijke onderscheiding levert een groot gevaar voor de wetenschap op. Vooral dit punt, omdat het een subjectieve grond voor ons weten poogt te geven, die, missschen uit eerbied voor de theolo- gie, bij den jongen lector aan de Vrije Universiteit zoo goed te verklaren, in de andere faculteiten als basis zou kunnen aangenomen worden, in de meening Schriftuur- lijken grond onder den voet te hebben.

Ten slotte, deze beschouwing zou onvolledig zijn, wan- neer niet nog één punt onder de aandacht werd gevat. De leer van het Test. Spir. Sancti toch stond vóór de Synode van Amsterdam op de lijst van de „leerge- schillen", die zooveel „onrust" in de kerken teweeg- brachten.

Het onderhavige punt nu zou men inderdaad een leer- geschil kunnen noemen, insoverre het een duidelijk om- schreven geschilpunt is, waarbij de leer in 't geding is, en de één radicaal loochent, wat de ander als leer der H. Schrift verkondigt. Dit alles toch is eisch voor een door de Kerk ernstig te nemen leergeschied.

Waar dit evenwel geen punt is, dat de belijdenis raakt, zou de Synode haar taak en bevoegdheid te buiten gaan, wanneer ze als richters in zulk een zaak ging optreden. Daarom is het zeer goed geweest, dat dit leergeschied van de lijst is afgevoerd.

Of dit nu om die reden gebeurd is, is mij niet bekend, maar wel is het dan zeer te verwonderen, dat dit afvoe- ren niet geschied is met de andere punten en dat de lijst is blijven bestaan.

Immers, kan bij het punt, dat wij behandelen, nog van leergeschied gesproken worden, dit is met de andere kwesties niet het geval.

Om dit aan te toonen neem ik als voorbeeld het punt van „het Verbond".

Dit is geen leergeschied. Zelfs nog geen meeningsver- schil.

Ook in het noemen van de dingen hebben wij heldere onderscheiding van de zijde onzer woordvoerders brood- noodig. Men behoort zijn woorden te wegen. De ver- warring is toch al groot genoeg.

Ter zake. Over het genadeverbond is men het allen eens.

Het verschil ontstaat hierdoor, dat de één het ver- bond meent te moeten zien als van de zijde Gods, en de ander het beschouwt vanaf den kant der geloovigen als behoorende tot de openbaarde dingen.

Doet men het eerste, zoo komen verbond en uitver- kiesing samen te vallen. Deze beide worden dan verward en men heeft geen vat aan het verbond.

Doet men, in overeenstemming met het doopsformu- lier, het tweede, dan gaat men uit van den doop en van de belijdenis der geloovigen, houdt men aan hun geloften en God aan Zijn Woord en Sacrament.

Het is duidelijk, dat dit een kwestie is van uitgangs- punt en van accent. Het is geen geschil, zoodat de één loochent wat de ander belijdt. In het wezen der zaak is men het volkomen eens.

Zelfs zóó, dat men toestemt: de van eeuwigheid uit- verkorenen komen hier uit als de geloovigen, en om- gekeerd: de geloovigen zijn de uitverkorenen. Er is dus geen zwaem van remonstrantisme. Omtrent het verbond zelf is zelfs geen meeningsverschil.

Alleen gaat hij, die zich houdt aan de Gereformeerde doopsleer, uit van de geloovigen, die hij alleen kan onder- kennen, niet aan iets dat verborgen is, maar aan iets dat openbaar is, n.l. hun doop.

Men moet elkaar trachten te begrijpen.

Heel het verschil berust op misverstand.

Daarom doet men ook beter te spreken van „misver-

1) B. J. de Klerk, Vorme en karakter van die Biblicisme, pag. 248.

2) Ik spreek van meeningsverschil en niet van geschil, omdat verschil de dingen neutraal laat en meeningsverschil onder ons niet bestaanbaar behoort te zijn.

Gewillig en met vreugde

Officieel heette hij Philippus, Philippus van Dam. Zoo was hij ingeschreven bij den burgerlijken stand. Maar dat wist eigenlijk niemand. Al kon ieder dat wel vermoeden. Want in de wandeling werd hij Philippi genoemd. Omdat hij zoo klein van postuur was. Zoo vaak we als jongens over Zachéus hoorden, dachten we aan de maat van Philippi, die ook zoo ondermaatsch was. En Philippi stelde die vergelijking op prijs. Hij vond er iets eervols in. Tot dien Zachéus had de Heere Jezus toch maar gezegd: „Ik moet heden in uw huis zijn." Een grootere onderscheiding kan Philippi-Zachéus zich niet denken.

In het kerkelijk leven telde hij ternauwernood mee. Hij werd wel meegeteld, wanneer baas Jansen de som der avondmaalgangers opmaakte. Philippi behoorde altoos tot de getrouwe zes en zestig procent. Als vanuit de vier en dertig resterende procenten aan Philp de vraag gesteld werd, waar hij toch wel de vrijmoedigheid vandaan haalde om aan te gaan, gaf hij kort maar krachtig ten antwoord: „da's een bevel en een mensch moet die vrijmoedigheid niet wegwerpen". En Philippi werd ook meegeteld als de scriba eenmaal in het jaar de gegevens voor het Jaarboekje moest opzenden naar Goes. Maar overigens telde hij zoo goed als niet mee. En daar had hij zoo heelemaal geen last van. Hoe begeerenswaardig hij het ouderlingschap ook vond, nooit was het in hem opgekomen, dat men hem tot dat treffelijk werk zou kunnen roepen. Hij zou er niet aan hebben dürfen denken. Vaak moest hij denken aan die woorden uit den brief aan de He- breërs: „En niemand neemt zichzelf de eer aan, maar die van God geroepen wordt gelijkewijs Aäron". En die eer dorst hij zich zelfs in gedachten nog niet aannemen. Ook voor diaken — hij wist het — miste hij de gaven. De broeders in den kerkeraad wisten het ook. Of beter gezegd: die waren aan de vraag of hij die gaven had zelfs nooit toegekomen. Ook in dat op- zicht was Philippi volkomen ondermaatsch.

Intusschen verdroot het Philippi zéér, dat hij op die manier niets voor de gemeente kon doen. Want wat hij ook miste, hij bezat een brandend hart. Hetwelk van vele broeders met „gaven", tegen wie Philp hoog opzag, nu niet altijd kon worden gezegd. In stilte was Philp een beetje jaloersch op een broer van hem. Die was dorpelwachter, een soortement van hulpkoster, in de Grootte Kerk. Een benaming, die Philippi overigens zelf nooit gebruikte. „De groote kerk", placht hij te zeggen, „daar hoor ik zelf bij. Bij de Kerk van Zon- dag 21". En die kerk was volgens hem destijds in- doleantie gekstan. Maar het speet hem wel, dat men in de gereformeerde kerk dat hulpkosterschap niet ken- de. Dat zou licht iets geweest zijn voor hem.

Totdat zijn groote dag kwam. Er werd door de ge- meente een pijporgel gekocht. En mitsdien kwam er behoefte aan een orgeltrapper. Toen Philippi er van hoorde greep hij zijn kans. Hij ging eens praten met den dominee. En deze sprak er over met den kerke- raad. Die tegelijk met een gediplomeerden organist, broeder Ph. van Dam, tot (ongediplomeerden) orgel-

standen" dan van „leer"- of „meeningsgeschillen".

Immers hetzelfde kan aangetoond worden van de kwestie over de „gemeene gratie".

Niemand onder ons toch zal ontkennen, dat het licht der algemeene genade door Christus in de zondige wereld valt en dat zij door de bijzondere genade in stand ge- houden wordt. Maar dit heeft van den anderen kant niet tengevolge, dat de schoone conceptie en het magistrale werk van Dr A. Kuyper te dezzer zake aan waarde inboet.

Ook de leer van de z.g. pluriformiteit der Kerk is zulk een duidelijk geval van misverstand.

Degenen, die deze leer tegenspreken, doen dat, omdat ze maar één vorm van Kerkopenbaring erkennen, die overeenkomstig de Schrift is. Alles wat met deze door God bepaalde formatie der Kerk in strijd is, is defor- matie der Kerk.

Maar daarmee wordt nog niet uitgesproken, dat er buiten de gereformeerde kerk geen kerk meer is.

In wezen is over deze dingen geen verschil, al mogen ook sommigen eens doordrijven.

Dit te mogen constateeren is, bij al het betreuens- waardige, zelfs bemoedigend, gezien ook het feit, dat zulke vraagstukken nog in het centrum der belangstel- ling staan.

Over de aantijgingen tegen den heer Janse en tegen prof. Vollenhoven behoeft nu wel niet meer gesproken te worden. De gedachtenwisseling heeft wel duidelijk gemaakt, hoeveel misverstand hierbij in het spel was.

Wij mogen dan ook wel uiterst dankbaar zijn voor polemiek, die het om de waarheid te doen is.

Ze kan lastig zijn, maar ze werkt toch heilzaam voor ons kerkelijk leven.

Waar wij terecht zouden komen zonder de vrije uiting over vastgezette niet op Gods Woord gegronde men- schenmeeningen, wordt waarschuwend bewezen door de leer van het T.S.S. generale.

Axel.

POST.

Tot zoover ds Post.

De lezers, die mijn standpunt kennen, zullen bemerkt hebben, dat ik niet in alles met het bovenstaande het eens kan zijn.

Maar dat hindert niet.

Dit stuk kan al vast dienen als inleiding op hetgeen ik in antwoord op ds J. Bosch nog hoop op te merken in een volgend artikel.

K. S.

OP EN OM 'T KERKPLEIN

trapper benoemde. Die benoeming is het feest van Philippi's leven geworden. Een dubbel feest. Want het ambt leverde per jaar ook nog het kapitale bedrag van vijftig gulden op. Plus een vrije zitplaats op de galerij. De zitplaats hield Philippi voor zichzelf. De vijftig gulden kwamen als vrijwillige bij- drage terug in de kerkkas.

De organist, die een spotvogel was, heeft in die da- gen eens tot Philippi gezegd, dat psalm 84 bij een nieuwe berijming zou worden veranderd. In de toe- komst zou men niet meer zingen: „Ik Waar liever in mijns Bondsgods woning een dorpelwachter", maar: „een orgeltrapper, dan gewend aan d' ijd'le vreugd in 's boozen tent". Philippi vond het verschrikkelijk van den organist, maar er zat in diens spot toch een mu- ziek, die hem streefde. En hij moest er, zoo dikwijls dat vers gezongen werd, maar dan in volen ernst, aan denken. En toen dominee eens preekte over de ge- meenschap der heiligen en dat zoo mooi bijbracht uit 1 Corinthen 12, dat de hand en de voet elkander van noode hadden en tegen elkander niet zeggen moesten: „ik heb u niet van noode", heeft Philippi dat zoo met toepassing op zichzelf mogen aanhooren. Hij dacht zoo: ik ben per saldo voor den goeden gang van den dienst op mijn plaats net zoo onmisbaar als de orga- nist achter het klavier en de dominee op stoel. Had hij duitse gekend, dan zou hij met een variant op het bekende:

Wo du nicht bist,
Herr Organist,
da schweigen alle Flöten,

gezegd hebben:

Als ik niet kom
is 't orgel stom.

Die preek van dominee is hem zijn leven lang bijge- bleven. En gewillig en met vreugde heeft hij zijn gaven — onopgemerkt door de meeste kerkgangers, maar gezien van de engelen — ten nutte en ter zaligheid der andere lidmaten aangewend.

Totdat na jaren het orgel gerestaureerd werd. En tegelijk daarmee een elektrische windmotor werd aan- geschaft. En de orgeltrapper werd afgeschaft.

Erg heeft Philippi er niet onder geleden. Het wilde den laatsten tijd niet meer zoo. De adem ging hem wat beven soms.

Kort na de ingebruikneming van het gerestaureer- de orgel is hij ziek geworden. En toen op een morgen de wijkzuster kwam om hem te helpen, zei hij: „Laat maar, zuster, straks ben ik thuis. Ze zijn al onder- weg". De zuster, die ook een zuster was, begreep. Ze zei: „Van de engelen gedragen in Abraham's schoot.... Zijn ze niet allen gediensstige geesten, uitgezonden tot dienst dergenen, die beërven zullen de zaligheid?"

Philippi knikte.

En ging heen.

Met veel vrijmoedigheid.

Die vrijmoedigheid had hij niet weggeworpen en ver- gooid.

D. E. C.

CORRIGENDUM.

Lees in ons vorig nummer, bl. 203, kolom 1, regel 5/6 als volgt: (ziet hier als een booze) macht, die moeder ziek g e m a a k t heeft, ziek h o u d t, een feeks, een heks..... enz.

Maria, de moeder van onzen Heere Jezus Christus (XII)

ZALIG IS DE SCHOOT, DIE U GEDRAGEN HEEFT.

Toen de Engel Gabriël aan Maria de geboorte van den Heiland heeft aangekondigd, heeft hij haar ge- noemd: de begenadigde (Luc. 1 : 28). De woorden: gij zijt gezegend onder de vrouwen, die in onze St. Vert. bij dit vers voorkomen, vinden we niet in den grond- tekst. Enkele handschriften slechts hebben deze woor- den, die wel uit vs 42 zullen zijn ingevoegd.

Wanneer Maria bij Elisabeth komt, wordt deze met den Heiligen Geest vervuld en zegt: Gezegend zijt gij onder de vrouwen en gezegend is de vrucht uws schoots (Luc. 1 : 42). Maria zelf zegt in haar lofzang: Want zie, van nu aan zullen mij zalig spreken al de geslachten (Luc. 1 : 48).

Uit deze Schriftplaatsen heeft men gepoogd de Ma- riavereering af te leiden. In het gebed, dat in de Room- sche Kerk zoo veelvuldig wordt opgezonden, worden dan ook deze woorden telkens herhaald: gij zijt ge- zegend onder de vrouwen en gezegend is de vrucht uws schoots.

De vraag is echter, of dit gebed zich laat verdragen met het heerlijke, dat van Maria is gesproken. Daarom zullen we er goed aan doen om te overwegen een woord, dat we alleen bij den Evangelist Lucas aantreffen hs. 11 : 27, 28. De Heiland wordt beschuldigd de duivelen uit te werpen door Beëlzebul, den overste der duivelen. Jezus wijst daarentegen er op, dat een Koninkrijk, dat tegen zichzelf verdeeld is, niet kan bestaan. Indien de Joden dit tegen Hem aanvoeren, brengen zij hun eigen kring in gevaar. Want ook hun leerlingen werpen dul-